

Dinsdagconferentie 10 november 2015 'Religie & Technologie I'

Rob van Woerkom, oud docent biologie en ANW, begeleidt ons, na het inleidend gedicht 'de Afwasmachine' van Judith Herzberg. *'De wereld eist ons op voor gewichtiger zaken. Mijn persoonlijkheid bijvoorbeeld, moet nog ontplooid. Dat kan natuurlijk niet met jullie, of met de kopjes'*. Eigenlijk zitten we hier met dit gedicht al direct in het hart van de discussie over techniek: wat doet techniek met ons? De droom van Marx: 's morgens werken, 's middags vissen, 's avonds filosoferen. In een les bij het vak ANW (algemene natuur wetenschappen) in een gesprek met leerlingen over computers vroeg ik hen: ben jij de baas over de computer of stuurt die computer jou met de roep om het kopen van nieuwe games, nieuwe printers, cartridges etc. Zij waren absoluut van mening: wij zijn de baas, niet de computer.

Nadenken over het wezen van technologie is het onderwerp vandaag. Het is een massief uitgebreid onderwerp. Onderweg naar hier kom je al het nodige tegen: zoab-asfalt, de parkeerautomaat, waar je betaalt met de betaalkaart, e-bikes, de huisbel, de intercom, de thermostaat en verlichting, de koffiemachine, mobieltjes. Alles heeft een technologie achtergrond. Enerzijds wordt het leven gemakkelijker, anderzijds zien we ook vervreemding: 1. We kunnen prima functioneren met allerlei apparaten, maar weten niet hoe ze werken. 2. Onderscheidingen die we voorheen als normaal betrachten staan meer en meer ter discussie: levend-levenloos, mens-dier-plant-ding, geest-lichaam. 3. Natuurlijk bestaat er geen techniek zonder de mens, maar techniek heeft ook een eigen autonomie. Er is niemand die het technologisch bestel overziet of beheerst. Hoe gaan we bijvoorbeeld om met werkeloosheid die ontstaat door die voortgaande rationalisering?

Van Hans Achterhuis komt het begrip: technotoop, we hebben geen natuurlijke omgeving meer. Alles om ons heen is 'cultuurlijk', zelfs de natuur is door ons aangelegd. We zullen ons dus altijd moet verhouden tot de techniek. We zijn met de techniek vergroeid.

Artikel over het kweken van rozen. 'Onze wereld het technotoop'. We gaan in vier subgroepjes na wat ons opvalt in het artikel. Voorbeeld is de roos die we hier of in Peking kunnen kopen. In het Parool van 26 maart 1992 staat een artikel over een bloemenveiling en bloemeteelt in Aalsmeer. We krijgen een inkijk in de kassen waarin continu 7 dagen per week wordt geplukt. Herfst en winter bestaan niet meer. Rozen liggen in de kassen aan het infuus en de kweker bepaalt het ritme van dag en nacht. In de kassen doen niet langer de natuur maar high tech zijn werk. Groepje 1 – het levert een soort van schrik op - technologie is alomvattend om ons heen – hebben we de regie nog in de hand- het alziend oog is ook werkelijkheid. Maar technologie heeft ook voordelen het heeft tegelijkertijd ook een andere kant waarom is dat erg? Er is wel economische machtsvorming als je ziet hoe dat kweken overgeplant is naar Afrika; technologie en economie zijn verweven. Zingeving wordt een derde soort arbeid. Je kunt er twee kanten mee op de goede en de slechte. Technologie heeft ook een soort moraal kijk naar verkeersheuveltjes en het zebrapad, het maakt dat we het goede doen. Er zijn 2 kanten: mensen en omgeving worden steeds meer verbonden. Groepje 2 vraagt zich af of de regie en vrijheid nog wel bij elkaar passen. Die dubbelheid is er altijd geweest. Het natuurlijke proces is weg. Je wil de kunstmatigheid ontvluchten. Consumentisme en economie hebben een verhouding met elkaar. Groepje 3 - Er is een positieve en een negatieve kant aan het verhaal: organismen worden als een ding behandeld en dat is niet prettig. Het wordt een onmenselijke wereld dat zouden we verschrikkelijk moeten vinden. Techniek en genen worden tot in de finesses uitgezocht. Er zijn voor- en nadelen en uitwassen. Groepje 4 – het bepaalt de sociale sfeer – in hoeverre houdt techniek ons vast en bepaalt het de geestelijke ruimte? Bijtjes sterven uit door genetische manipulatie. Er zijn pogingen om dat te voorkomen door bloemenstroken langs de snelweg, maar werkt dat? Het is goed dat in Nova Zembla alle zaden bewaard worden.

Rob: Volgens Arnold Gehlen is de mens een Mangelwesen: hij mist elke biologische specialiteit waardoor hij trefzeker kan reageren op zijn omgeving. Om te kunnen overleven is hij gedwongen kunstmatige extensies te ontwikkelen, gereedschappen en instrumenten. Techniek lost niet meteen problemen op, al handelend ontstaan steeds opnieuw andere problemen en vragen. Techniek maakt eerder steeds andere mensen van ons.

Volgende week gaat de Dinsdagconferentie over Religie & Technologie.